10 fen. 10 fen.

DZIENNIK PORANNY

CENY OGŁOSZEŃ: Po tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 22 mm) 18 fen. W tekście 1 mm w 1 szp. (szer. szp. 72 mm) 1.50 Rm. Drobne za słowo 12 fen. (tylko dla osób prywat.); dla poszuk. pracy 10 fen. Pierwsze słowo tłusty druk najwyżej 2 słowa 20 fen.

Rok I. Nr. 38.

Sosnowitz, niedziela 14 kwietnia 1940 r.

Nadesłane a nie zamówione przez Redakcję rękopisy będą zwracane autorom jedynie wówczas gdy dołączone zostaną znaczki pocztowe na opłacenie przesyłki zwrotnej — Prenumerata mies.: 2.25 Rm z odnoszeniem do domu 2.50 Rm

Planowe obsadzanie dalszych terytorjów norweskich.

Rozbudowa fortyfikacyj nadbrzeżnych postępuje naprzód.

Berlin, 14 kwietnia. Naczelna Komenda Armji Niemieckiej donosi:

Ogólna sytuacja w Norwegji umocniła się w ciągu 12 kwietnia po planowym przybyciu dalszych posiłków.

Oddziały wojska, operujące w rejonie Narwik, były w dalszym ciągu zajęte rozszerzaniem okupacji terenu i zabezpieczaniem ważnych ze względów militarnych punktów w okolicy. Nigdzie nie stwierdzono prób Anglików zmierzających do wylądowania. **Nalot, który miał miejsce po południu 12 kwietnia na port Narwik, okazał się bezskutecznym.** Przy tej sposobności zestrzelono 1 samolot brytyjski.

W rejonie Drontheim sytuacja pozostaje bez zmiany spokojną. Rozbudowa fortyfikacyj nadbrzeżnych postępuje szybko naprzód.

W ciągu popołudnia 12 kwietnia Anglicy usiłowali dokonać, przy użyciu wielkszych sił, nalotu na Bergen. **Obrona niemieckiej broni powietrznej została jednak w porę zastosowaną, tak, że według dotychczasowych doniesień 8 nieprzyjacielskich samolotów zostało zestrzelonych, przyczem 1 z nich przez niemiecką artylerję przeciwlotniczą.** Dwa niemieckie samoloty zaginęły. Dokonany w późnych godzinach popołudniowych, wielokrotnie powtarzany nalot na Stawanger pozostał również bezskutecznym. Zestrzelono 1 nieprzyjacielski samolot.

W rejonie Oslo dzień upłynął bez ważniejszych działań bojowych. Przewidziane poruszenia wojsk zostały planowo przeprowadzone.

Na morzu nie doszło w dniu 12 kwietnia do godniejszych uwagi działań wojennych.

Na zachodzie dzień upłynął bez ważniejszych wydarzeń. Flota powietrzna przeprowadziła liczne loty wywiadowcze nad północną i wschodnią Francją, docierając aż do Paryża. (p)

nej przez Anglików w dniu 12 kwietnia.

Zestrzelone przy tej okazji przez niemieckie samoloty myśliwskie typu „Messerschmitt", samoloty nieprzyjacielskie są maszynami typu Hampden Hereford i Lockhead Hodson. (p)

Anglja wzywa duńską flotę handlową do buntu.

Groźba storpedowania bez ostrzeżenia w razie usłuchania rządu duńskiego — Projektowany nowy rabunek floty

(=) **Kopenhaga**, 14 kwietnia. „Faedrelandet" donosi o niesłychanym zamachu na duńską flotę handlową. Jak wiadomo, rząd duński wydał zarządzenie, według którego duńskie statki, przebywające na morzu Śródziemnem, **mają zawijać do portów neutralnych, głównie włoskich i hiszpańskich.**

Zarządzenie to wprowadziło rząd angielski w prawdziwą wściekłość. Kazał on przez angielskie radjo wydać odezwę do wszystkich duńskich kapitanów okrętów z wezwaniem, **aby nie słuchali rozkazu swego rządu, lecz aby zawijali do portów brytyjskich. W razie nieusłuchania tego polecenia, duńskie okręty będą torpedowane bez ostrzeżenia. Równocześnie radjo angielskie wezwało marynarzy duńskich do buntu, na wypadek, gdyby oficerowie nie chcieli usłuchać polecenia angielskiego.**

W związku z tem pismo duńskie oświadcza, że po tem zarządzeniu angielskiem nie ulega najmniejszej wątpliwości, iż **Anglja zamierza zrabować duńską flotę handlową.** Za kulisami tego całego manewru kryją się **ogromne straty Anglików w tonażu okrętowym**, poniesione w ostatnim czasie i to zmusza niewątpliwie Anglików do posunięcia się aż do legalizacji buntu, gdyż droga ta ma zapewnić uzyskanie nowego tonażu dla transportów koniecznych artykułów dla Anglji. (p)

Petsamo zwrócone Finom.

Moskwa, 14 kwietnia. Zgodnie z protokołem układu pokojowego, zawartego między Unją sowiecką a Finlandją, specjalni przedstawiciele armji sowieckiej oddali upoważnionym przedstawicielom armji fińskiej miasto Petsamo i port Linahamari wraz z budynkami i gospodarczem wyposażeniem zarządu miasta oraz miejscowemi zakładami przemysłowemi.

Obydwie strony podpisały oświadczenie, w którem stwierdzono, że dowództwo armji sowiecko-rosyjskiej odbudowało w Petsamo centralę telefoniczną i telegraficzną, uruchomiło obydwie elektrownie, naprawiło sieć elektryczną, założyło centralne ogrzewania w pewnej liczbie domów, jak również odbudowało dźwigi portowe w porcie Linahamari. Stwierdzono również, że wszystkie przedsiębiorstwa zostały oddane pełnomocnikom armji fińskiej w dobrym stanie. (p)

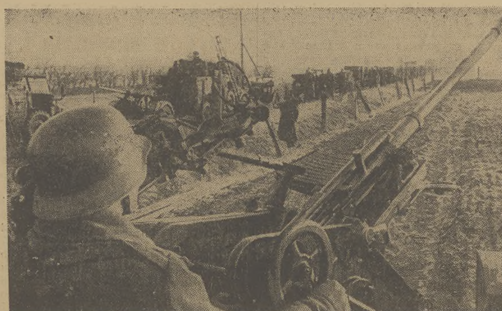
Straszliwy pożar w porcie gandawskim.

30 miljonów franków szkód.

Gandawa, 14 kwietnia. W porcie w Gandawie wybuchł w sobotę przedpołudniem olbrzymi pożar, który w ciągu bardzo krótkiego czasu przybrał straszliwe rozmiary. Dotychczas przez pożar zostały zniszczone 3 domy składowe, zawierające 20.000 bel bawełny, juty i lnu. Szkody obliczone są narazie na 30 miljonów franków.

Pożar rozpoczął się w szopie jednego ze składów, w której znajdowało się 5000 beli bawełny. Wkrótce płomienie przerzuciły się na dwa dalsze składy, które również zostały zniszczone. Pożar rozwijał się tak błyskawicznie, że znajdujące się w pobliżu domy musiały być w gorączkowym pośpiechu opróżnione. Straż pożarna usiłuje ugasić pożar przy użyciu wszelkich możliwych środków, istnieje jednak niebezpieczeństwo, że ogień się będzie dalej rozszerzał. (p)

Danja pod osłoną wojsk niemieckich.

Zdjęcie nasze przedstawia fragment obsadzania Danji przez wojska niemieckie. Artylerja przeciwlotnicza zabezpiecza posuwanie się wojsk przed nieprzyjacielskim nalotem.

Dalsze oddziały wojsk niem. przybyły do Oslo.

Berlin, 14 kwietnia. Do Oslo przybyły w ciągu piątku dalsze wielkie oddziały armji niemieckiej. Po wylądowaniu zostały one odtransportowane do przewidzianych powietrznych u wybrzeży norweskich w dali się w okolicę Oslo. (p)

Zestrzelenie dwóch dalszych samolotów brytyjskich.

Berlin, 14 kwietnia. Jak dodatkowo donoszą, z urzędowego źródła, podczas walk powietrznych u wybrzeży norweskich w dniu 12 kwietnia zmuszono do opadnięcia na pełne morze dwa brytyjskie samoloty bojowe. **Tak więc ogólna liczba strat lotnictwa angielskiego poniesionych w tej walce, osiągnęła cyfrę 10 samolotów, podczas gdy lotnictwo niemieckie straciło tylko dwa samoloty myśliwskie.** (p)

Haegeland obsadzone przez wojska niemieckie.

Berlin, 14 kwietnia. **Posuwające się naprzód z rejonu Christjansand wojska niemieckie osiągnęły miejscowość Haegeland.**

Oddziały wojsk norweskich, napotkane podczas marszu, nie stawiały żadnego oporu.

Skuteczna obrona niemiecka przeciw nalotom w Norwegji.

Berlin, 14 kwietnia. Zastosowane natychmiast po wkroczeniu wojsk niemieckich do norweskich fortyfikacyj nadbrzeżnych, środki obrony okazały się skuteczne już podczas próby nalotu na Bergen, dokona-

Zimny tusz na głowy angielskie.

Rozczarowanie i niezadowolenie z powodu mowy Churchilla. — Głosy prasy holenderskiej.

(=) **Amsterdam**, 16 kwietnia. Sprawozdania prasy holenderskiej malują wyraźnie rozczarowanie i niezadowolenie, jakie wywołała w Anglji mowa Churchilla, wygłoszona w Izbie Gmin na temat wydarzeń w krajach północnych.

Na skutek początkowych bombastycznych doniesień, któremi zalano w pierwszej chwili prasę, liczono się w Anglji z wielkiemi sukcesami. Sprawozdanie, złożone przez Churchilla, podziałało też z tem większym skutkiem **jak zimny tusz na całą angielską opinję publiczną.**

W przeciwieństwie do tych nastrojów, berlińscy korespondenci dzienników holenderskich stwierdzają, że **w Niemczech panuje spokojne zdecydowanie.** Sprawozdawca dziennika „Telegraaf", pisma znanego z pewnością z nastawienia bynajmniej nie życzliwego wobec Niemiec, zaobserwował **wielkie rozczarowanie u Anglików**, który żyli w podnieceniu na skutek przesadnych i całkowicie nieuzasadnionych komunikatów o zwycięstwach angielskich na morzu oraz wylądowaniu wojsk brytyjskich w Norwegji, rozpowszechnionych we środę wieczorem oraz we czwartek rano.

Po ponurych nastrojach, jakie wzbudziły w całej Wielkiej Brytanji wiadomości o okupacji Danji i wylądowaniu wojsk niemieckich w Norwegji, komunikaty brytyjskie miały ponownie dodać nieco ducha ludności angielskiej. Oczekiwano, że w niedługim czasie uda się niemieckie wojska w Norwegji w krótkim czasie wprowadzić w krytyczną sytuację. Członkowie Izby Gmin, jak donosi dalej „Telegraaf" przygotowali się już na triumfalną owację. Tymczasem w miarę wygłaszania sprawozdania przez pierwszego lorda admiralicji **nastrój w Izbie Gmin zachmurzał się coraz bardziej.**

O tem, jak oblicza członków Izby Gmin wydłużały się coraz bardziej, donosi korespondent holenderski następująco: „Jednak w miarę jak rozwijało się interesujące, dramatyczne sprawozdanie Churchilla o spotkaniach na morzu, a przedewszystkiem kiedy mówca zaprzeczył stanowczo, jakoby angielskie wojska wylądowały w krajach skandynawskich, z twarzy znikały stopniowo uśmiechy, a **zastąpił je poważny i posępny nastrój.** Coraz bardziej brało górę przekonanie, że **Anglję czeka jeszcze ciężka i twarda walka.** (p)

Anglicy stracili wielki parowiec-cysternę.

Fakt ten wyszedł na jaw dzięki — dekoracji orderem.

(=) **Amsterdam**, 14 kwietnia. O fakcie, że brytyjska flota parowców-cystern i tak już mocno przerzedzona na skutek niemieckiej wojny na morzu, straciła jeszcze jedną wielką jednostkę, dowiedziano się tu w drodze okrężnej, **dzięki — komunikatowi o dekoracji orderem.**

Mianowicie w Londynie podano do wiadomości, że pewien kapitan francuski został odznaczony orderem zato, że przy pomocy swego holownika „w jednym z portów francuskich" odholował płonący brytyjski parowiec-cysternę z bliskości innych okrętów i urządzeń portowych i zapobiegł przez to, „że szkody nie przybrały jeszcze większych rozmiarów. (p)

Państwa skandynawskie

wobec nowej sytuacji gospodarczej.

Kraków, w kwietniu. Obsadzenie Danji i Norwegji przez wojska niemieckie spowodowało bardzo poważne następstwa nietylko **natury politycznej czy wojskowej**, ale także i **gospodarczej**. Skandynawja była obszarem, który od samego niemal początku wojny stanowił **pewnego rodzaju zagadkę**. Zamiary rozszerzenia wojny na tereny norweskie i szwedzkie, istniały już oddawna. Słyszało się już wielokrotnie, że Anglja niedwuznacznie parła państwa skandynawskie do opowiedzenia się po jej stronie w obecnym konflikcie.

Sytuacja **zaostrzyła się z chwilą wybuchu wojny rosyjsko-fińskiej**. Wtedy Anglja zażądała od Szwecji i Norwegji wydania zezwolenia na przepuszczenie wojsk koalicyjnych, które rzekomo miały udać się na pomoc Finlandji. Dzisiaj wiadomo już, że pomoc ta była pozorem, pod którym wojska angielskie **miały okupować ważne ze względów gospodarczych tereny Norwegji i Szwecji.**

Kiedy Finlandja, ku rozczarowaniu mocarstw zachodnich, zawarła pokój z Rosją,

Anglja i Francja musiały uciec się do innych metod,

któreby stanowiły formalne usprawiedliwienie ich akcji wobec państw skandynawskich.

Mocarstwa zachodnie stanęły na stanowisku, że państwa skandynawskie **nie mają prawa prowadzić handlu międzynarodowego według własnego uznania, ale muszą dostosować się do wskazówek Wielkiej Brytanji**. Rzecz prosta było to naruszeniem prawa międzynarodowego i pogwałceniem neutralności.

Rządy Szwecji, Danji i Norwegji odpowiadały na wszystkie poczynania Anglji i Francji **protestami**. Losy tych protestów były jednak zawsze **łatwe do przewidzenia**. Zdając sobie sprawę z sytuacji militarnej małych państw **Anglja i Francja z miejsca odpowiadały odmownie na wszystkie przedstawienia rządów państw skandynawskich**, a w ostatnich czasach przeszły otwarcie

do zakładania pól minowych u wybrzeży Norwegji.

Gdyby plan ten został przeprowadzony, wówczas Norwegja zostałaby niejako **uwięziona w swoich granicach i byłaby zupełnie odcięta od świata**, z którym mogłaby się porozumiewać tylko za zgodą Anglji.

Nie ulega wątpliwości, że założenie pól minowych miało być pierwszym krokiem mocarstw zachodnich, po którym miał nadejść drugi, bez porównania poważniejszy, a mianowicie **militarne obsadzenie Norwegji i Szwecji oraz całkowite podporządkowanie ich celom wojennym mocarstw zachodnich**. Plany te zostały

ubiegnięte przez Rzeszę Niemiecką w dn. 9 kwietnia,

kiedy silne oddziały wszystkich gatunków broni armji niemieckiej wkroczyły do Danji i Norwegji i objęły zbrojną opieką nad temi dwoma państwami.

Tak się przedstawia tło polityczne tego zagadnienia. Należy jednak zwrócić uwagę **na sprawy gospodarcze**, gdyż te są dla małych państw w rodzaju krajów skandynawskich niezwykle doniosłego znaczenia.

Znaczenie gospodarcze problemów skandynawskich jest podwójne. Jest ono niezwykłej doniosłości zarówno dla samych tych państw, jak również i dla Anglji. Wielka Brytanja była bowiem **głównym odbiorcą produktów obydwóch państw**. Teraz więc sytuacja została zasadniczo zmieniona. Norwegja i Danja znajdą zapewne bez większego trudu nowych odbiorców na swoje produkty w ramach Europy środkowej, podczas gdy **dla Anglji znalezienie nowych źródeł zakupów, zwłaszcza środków żywności, będzie problemem o wiele trudniejszym do rozwiązania**. Dzisiaj rzecz prosta, jeszcze nie nadszedł czas do osądzania, jak dalece sytuacja ta rozwinie się, niemniej jednak należy bezstronnie stwierdzić, że

przez zajęcie Danji i Norwegji Anglja otrzyma podwójny cios.

Wszystkie trzy państwa skandynawskie wyróżniały się w wielkiej rodzinie państw europejskich **bardzo rozwiniętym handlem zagranicznym**. Struktura jednak gospodarcza tych państw była bardzo rozmaita.

Danja jest przedewszystkiem

krajem o wysokiej kulturze rolnej i hodowlanej.

Jej przetwory (masło, słonina, bekony i t. d.) stanowiły ważną pozycję w eksporcie, w którym wyroby fabryczne (maszyny, okręty, porcelana) odgrywały o wiele mniejszą rolę. W zakresie przemysłowym Danja zresztą miała wiele kłopotów w związku z bezrobociem. Z chwilą wybuchu wojny sytuacja ta doznała dalszego zaostrzenia, gdyż skutkiem trudności dowozowych ceny wzrosły niepomiernie (ponad 45 proc.).

Względy gospodarcze, jak również znaczna zależność Danji od przywozu, zmusiły już dawniej (w r. 1931) rząd do wydania specjalnych zarządzeń w zakresie obrotu dewizami. Z uwagi na silny kontakt z rynkiem angielskim związano koronę duńską z funtem szterlingiem. Po wybuchu wojny, kiedy zaznaczył się znaczny spadek kursu funta, **zerwano zależność waluty od waluty angielskiej i uzależniono kurs korony od kursu dolara.**

Obecnie stoją przed Danją nowe problemy gospodarczej współpracy do rozwiązania, które niewątpliwie przyczynią się do uregulowania wielu trudności.

Norwegja — kraj żeglugi morskiej.

Nie brak będzie podobnych problemów również **w stosunkach norwesko-niemieckich**. W zakresie eksportu Norwegja miała wiele do powiedzenia dzięki **rybołóstwu, wielorybnictwu, żegludze i przemysłu**, przyczem główną rolę wśród odbiorców odgrywały **Anglja i Niemcy.**

W porównaniu z Danją sytuacja gospodarcza Norwegji w ostatnich latach była **znacznie lepszą**. Dzięki niektórym specjalnościom Norwegji, także i po wybuchu wojny zaznaczył **się korzystny rozwój**, ostatnio jednak zaistniała poważna wątpliwość, czy z uwagi na działania wojenne, da się na dłuższy czas zapewnić odpowiedni dowóz węgla, nafty i innych surowców.

Norwegja dysponuje bardzo wielką flotą handlową, która obejmując łącznie 4 miljony ton rejestrowych, zajmuje

czwarte miejsce w świecie

po Anglji, Stanach Zjednoczonych i Japonji. Jeżeli jednak porównamy tonaż okrętów norweskich do ilości mieszkańców, wówczas stwierdzimy, iż **Norwegja znajduje się specjalnie w korzystnem położeniu. Na każdych 1000 mieszkańców przypada bowiem w Norwegji 1412 ton rejestrowych, podczas gdy w Anglji 347, w Danji 309, w Szwecji 243, a w Niemczech 56.**

Doskonale rozwijające się wielorybnictwo przyniosło w ostatnich latach **duże korzyści**. Główne troski Norwegji polegają na wzroście drożyzny (ponad 25%), zwłaszcza w zakresie towarów importowanych z zagranicy oraz trudnościach natury dewizowej, gdyż cały obrót dewizami został podporządkowany rządowej kontroli.

Szwecja, kraj przemysłu.

W nieco innem położeniu znajduje się trzecie państwo skandynawskie — Szwecja. Jej sytuacja geograficzna pozwala na o wiele silniejsze nawiązanie węzłów gospodarczych z Niemcami **bez specjalnych trudności**. Stosunki szwedzko-niemieckie ułożą się zapewne w najbliższej przyszłości bardzo korzystnie, temwięcej, że **eksport towarów do Anglji jest obecnie uniemożliwiony.**

Szwecja jest nietylko największym, ale również i najpoważniejszym krajem wśród trzech państw skandynawskich. **Jej przemysł stoi bardzo wysoko a zwłaszcza** w zakresie żelaza, stali, maszyn, drzewa, zapałek, celulozy i elektryczności. Także i tutaj Anglja i Niemcy były głównemi partnerami handlowemi, obok których dość znaczną rolę odgrywały Stany Zjednoczone.

Poprawiające się w ostatnich czasach sytuacja konjunkturalna w Szwecji uległa, po wybuchu wojny **pewnemu zachwianiu się**. Szwecja cierpi obecnie skutkiem **drożyzny towarów importowanych**. Przemysł drewniany, celulozy i papierniczy walczą z dużemi trudnościami okrętowemi. Natomiast przemysł żelazny i maszynowy i fabrykatów żelaznych **uzyskał nowe możliwości rozwojowe, zasilając gałęzie przemysłu zbrojeniowego.**

Dzięki ogólnemu wzrostowi zamówień i wpływów, sytuacja gospodarcza w zakresie tych przemysłów **uległa znacznej poprawie**. Zaopatrzenie krajów w węgiel stanowiło główną troskę. Wielką rolę w tym zakresie odgrywały dostawy **niemieckie łącznie z dostawami z dawnych polskich kopalń**. Rola ta została powiększona z chwilą zastanowienia dostaw angielskich.

Szwecja przeszła ostatnio do **kontrolowanej gospodarki dewizami**. Bank emisyjny miał tutaj o tyle trudniejszą rolę, że od początku obecnej wojny ujawniła się **ucieczka kapitałów zagranicę**. Mimo to jednak, szwedzka polityka gospodarcza może się wykazać wieloma sukcesami.

Nowe problemy niemiecko-skandynawskie.

Po pierwszych wiadomościach, odnoszących się do operacji niemieckich na terenie Skandynawji, zaznaczył się **wzrost zdenerwowania i niepewności. Stan ten** jednak szybko ustąpił i obecnie panuje przekonanie, że **gospodarcza współpraca pomiędzy państwami skandynawskiemi a Niemcami** **ułoży się na racjonalnych podstawach.**

Niemcy dążą do tego, aby **kraje te niczego nie zmieniały w swej dotychczasowej pracy, interesach i trybie życia**. Odpadnięcie rynku zbytu angielskiego zostanie zrównoważone nawiązaniem ściślejszego kontaktu gospodarczego z Niemcami.

Rola Niemiec w odniesieniu do gospodarki państw skandynawskich polega nietylko na tem, że Niemcy **będą jednym z głównych odbiorców**, ale także i na tem, **że będą one dostawcą wielu produktów, koniecznych do utrzymania normalnych warunków do życia w państwach skandynawskich. Jasnem jest**, że im prędzej państwa skandynawskie dostosują się do nowowytworzonej sytuacji i im szybciej nawiążą gospodarczą **współpracę z** Niemcami, tem prędzej nastąpi likwidacja chwilowego wstrząsu i w tym krótszym czasie państwa te dojdą do gospodarczego rozkwitu.

Dramatyczna przygoda admirała i generałów niemieckich.

(=) **Oslo**, 16 kwietnia. Jeden niemiecki admirał, dwaj generałowie, jeden kapitan okrętu i komendant specjalnej kompanji propagandowej, którzy znajdowali się na pokładzie niemieckiego krążownika, zatopionego koło wybrzeży norweskich, wyratowali się w śmiały sposób, po dramatycznych przygodach.

Pięciu wymienionych wysokich oficerów mogło się ratować po zatonięciu krążownika **tylko wpław**. Przepłynęli oni najpierw przestrzeń morza, pokrytą gorącą oliwą, następnie musieli jeszcze przepłynąć duży odcinek wody, mającej temperaturę 2 stopnie, poczem dopiero udało się im dotrzeć do wybrzeża.

W miejscu tem, jak prawie wszędzie w Norwegji wznoszą się strome skały. Oficerowie niemieccy wydrapali się na skały, jednak musieli być obserwowani z brzegu, ponieważ zaledwie stanęli na brzegu zjawił się norweski oficer z 10 żołnierzami, wobec których bezbronni oficerowie niemieccy byli zupełnie bezsilni.

Dowódca specjalnej kompanji propagandowej zdołał jeszcze uratować cenny film dokumentarny, który przyniósł z sobą na ląd, trzymając go cały czas nad wodą. Zanim Norwegowie zdołali odebrać mu film, miał on jeszcze czas spalić go. Norwescy żołnierze widocznie przestraszeni energicznem wystąpieniem niemieckich oficerów nie mieli odwagi wziąć ich do niewoli i powoli cofnęli się. Pięciu wyższych oficerów niemieckich wdziało wówczas na swe mundury płaszcze cywilne i przebili się pieszo po dwóch dniach i dwóch nocach wędrówki aż do Oslo. (p)

Otwarcie Targów medjolańskich.

678 niemieckich wystawców. — Wystawa pod znakiem włoskich dążeń do samowystarczalności gospodarczej.

Medjolan, 14 kwietnia. — W piątek odbyło się otwarcie 21 Medjolańskich Targów Wzorów w obecności księcia Bergame i sekretarza stanu korporacyj Cianetti.

Mimo czasów wojennych zaznaczył się bardzo poważny udział wystawców zarówno krajowych, jak i zagranicznych na tej największej gospodarczej imprezie targowej Medjolanu. Podczas trwania targów, która odbywają się corocznie od 12 do 28 kwietnia, stolica Lombardji, przepojona rytmem ruchu wielkomiejskiego, udowadnia swoim zewnętrznym wyglądem, że jest bezsprzecznie **pierwszem miastem przemysłowem i handlowem Włoch.**

Z wysokich masztów na hali targowej powiewają flagi 29 obcych narodów. Oficjalnie reprezentowanych jest **15 państw europejskich i zamorskich, ponadto wystawiają prywatne firmy z 14 innych krajów.** Ogólna liczba firm wystawiających wynosi 5.496 wobec 5.088 w roku ubiegłym. Ten niezwykły wzrost liczby wystawców tłomaczy się nietylko wzmożonem zainteresowaniem krajowem, ale również i zwiększonem zainteresowaniem zagranicy. Liczba wystawców zagranicznych, wynosząca 1.330, wykazuje poważny wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym (1.003).

Niemcy, które w ubiegłych latach zajmowały wśród zagranicznych wystawców stałe czołowe miejsce, w obecnych 21 targach medjolańskich **stoją również z 678 wystawcami na pierwszem miejscu.**

Jeszcze wyraźniej, niż w ostatnich latach, cała organizacja tegorocznych targów poświęcona jest **zobrazowaniu włoskich dążeń do samowystarczalności gospodarczej**, które na każdym polu mogą się pochlubić dużemi postępami. Na szczególną uwagę zasługują eksponaty z dziedziny wytwórczości krajowej, przedewszystkiem włókiennictwa, przemysłu chemicznego, górnictwa i przeróbki surowców górniczych, wreszcie z dziedziny rolnictwa. Godne uwagi są również eksponaty przemysłu budowlanego, rękodzieła, przemysłu garbarskiego i samochodowego.

W dziale specjalnym, w ramach pokazu rolniczego zwraca uwagę **propagandowy pokaz walki ze szkodnikami rolniczemi**, oraz **pokaz nowoczesnej szkoły**, pozostającej pod protektoratem włoskiego ministerstwa oświaty i wychowania.

Jak zwykle żywem zainteresowaniem cieszą się nowości w działach konfekcyjnym i biżuterji oraz w dziale elektrycznym, jak i nie mniej w bardzo obszernym i wszechstronnym dziale przemysłu maszynowego i narzędzi.

Otwarcie belgradzkich targów wiosennych.

Belgrad, 14 kwietnia. Belgradzkie targi wiosenne zostały otwarte w sobotę w południe w obecności ministra przemysłu i handlu, dra Andresa, reprezentującego króla Jugosławji.

W uroczystości wziął udział poseł niemiecki oraz liczni członkowie korpusu dyplomatycznego. Targi odzwierciedlają ożywione stosunki handlowe Jugosławji z jej sąsiadami, jak również wielkie możliwości rozwojowe gospodarki jugosłowiańskiej.

Wraz z targami została połączona **3-cia międzynarodowa belgradzka wystawa samochodowa**, w której Niemcy zajmują stanowisko dominujące.

Wystawcy niemieccy, poza własnym domem, w którym wystawione są maszyny biurowe i sprzęty gospodarstwa domowego, posiadają jeszcze największą halę wystawową oraz dwie dalsze hale. Niemcy stanowią dwie trzecie wszystkich wystawców.

Pozatem ogólne zainteresowania budzą stoiska Protektoratu Włoch i Węgier, zainstalowane we własnych pawilonach. (p)

Jakie „ofiary" ponoszą plutokraci na rzecz wojny?

Amsterdam, 14 kwietnia. — Olbrzymie dywidendy, jakie pan Chamberlain inkasuje osobiście po upaństwowieniu brytyjskich towarzystw kolejowych nie pozwoliły spać jego konkurentowi Churchillowi. Dzięki fantastycznym zamówieniom na dostawy, jakie w charakterze pierwszego lorda admiralicji poczynił on w swojem własnem przedsiębiorstwie maszynowem, „Towarzystwo budowy maszyn Churchill" mogło przedsiębiorstwo to wypłacić 80 proc. dywidendy dla kapitału akcyjnego, podczas gdy już w roku ubiegłym dywidenda tego towarzystwa wyniosła 40 proc. Owe 30 proc. dywidendy wynoszą jednak w rzeczywistości 60 proc., ponieważ firma Churchilla, celem zamaskowania swych olbrzymich zysków, na krótko przed rozdziałem dywidendy podwoiła swój kapitał zakładowy w ten sposób, że każdemu posiadaczowi akcji, to jest w pierwszym rzędzie samemu panu Churchillowi zaofiarowała za każdą akcję bezpłatnie drugą akcję. Oznacza to, że w rzeczywistości towarzystwo wypłaciło 60-procentową dywidendę.

Inna firma, której pan Churchill jest działowcem, mianowicie „Rolls Razor" podwyższyła swą dywidendę „na skutek korzystnego stanu interesów" z 20 na 60 procent.

W rzeczywistości wszystkie te zyski plutokratów są jeszcze znacznie wyższe, ponieważ towarzystwa przejmują na siebie podatek dochodowy, obciążający dywidendy. Dzięki temu akcjonarjusze, w pierwszym rzędzie naturalnie pan Churchill, nie płaci za swe dochody z dywidend ani pensa podatku.

„Blokada — nędzną parodją".

Hsingking, 14 kwietnia. — Prasa Mandżukuo zajmuje się wydarzeniami w Europie północnej. „Manchurja Daily News" w artykule wstępnym z 11 kwietnia stwierdza, że fakt założenia min oraz plany sprzymierzonych wobec Norwegji wywołały najżywsze oburzenie państw neutralnych. Strategja Niemiec i błyskawiczne zajęcie kluczowych punktów w Europie północnej stanowią ciężki cios dla mocarstw zachodnich i redukują blokadę do roli nędznej parodji.

Anglicy konfiskują pocztę włoską

Nowy Jork, 14 kwietnia. Brytyjscy piraci przeszli obecnie po raz pierwszy do konfiskowania poczty włoskiej. Z okrętu włoskiego „Rex", który we czwartek przybył do Nowego Jorku, **skonfiskowali Anglicy poza 568 workami z pocztą niemiecką także i 13 worków z pocztą włoską**, nie podając przytem żadnego wyjaśnienia co do swego postępienia.

Co dzień niesie?

Zbiórka metali w Sosnowitz i Będzin.

(h) Dla zbiórki metali z okazji urodzin Fuhrera uruchomiono na terenie miasta Sosnowitz dwa punkty zborne. Punkt zborny A. dla zbiórek z domostw prywatnych i w mniejszych lub większych przedsiębiorstwach mieści się w sklepie przy Myslowitzerstrasse nr. 1, drugi punkt zborny B. dla zbiórek większych urządzono w strzelnicy Stadjonu przy Jahnstrasse. W obu punktach zbornych czynnych przez cały dzień panuje ożywiony ruch i już dzisiaj można stwierdzić, że akcja zbiórki metali z dnia na dzień zyska na popularności i skończy się wielkim sukcesem.

Nieco później, niż w pozostałych miejscowościach Górnego Śląska, powołano do życia punkt zborny dla zbiórki metali w Będzinie. Punkt zborny mieści się w sklepie przy Kattowitzerstrasse. Pomimo krótkiego czasu działalności wyniki dotychczasowej zbiórki są znaczne.

Występ teatru miejskiego Breslau w Sosnowitz.

(h) Zapowiedziany występ teatru miejskiego Breslau odbędzie się dnia 19 kwietnia o godz. 20-tej, a nie jak to mylnie podano dnia 12 bm. Teatr miejski wystawia opertkę Künneck'ego „Murzyn Dingsda". Bilety wstępu są jeszcze do nabycia.

Sosnowitz stanie się czystem miastem.

(h) Zarząd Miejski przeprowadza obecnie reorganizację w systemie oczyszczania miasta. Przy tej okazji zaprowadzi się rowpież w Sosnowitz przymus wywozu śmieci, którego dotychczas wogóle nie było. Zarząd Miejski zamówił już trzy nowoczesne niekurzące wozy dla wywozu śmieci.

Wzorowa opieka socjalna

(h) Wielkie przedsiębiorstwo przemysłu drucianego w Dąbrowie, które obecnie znajduje się pod zarządem niemieckim, stworzyło w przeciągu ostatnich miesięcy szereg wzorowych urządzeń socjalnych. Od czasu przejęcia zakładu **załoga fabryki wzrosła 10-krotnie**. Nowo przyjętych robotników, rekrutujących się przeważnie z ludzi, którzy przeważnie przez długi okres czasu byli bez pracy, należało zaopatrzyć nietylko w środki spożywcze, lecz również w niezbędną odzież jak buty, lekka bielizna i t. p.

W porozumieniu więc z urzędem aprowizacyjnym, oraz z licznemi innemi urzędami, kierownictwo zakładów zorganizowało szeroko zakrojoną **akcję zakupu artykułów pierwszej potrzeby**. Artykuły odsprzedano potem **robotnikom po cenach znacznie zniżonych**. W ten sposób kierownictwo zakładów uwolniło swoich robotników od najbardziej dotkliwych trosk, od troski o ich utrzymanie.

Już w najbliższym czasie nastąpi otwarcie **wzorowej kuchni zakładowej**, która wszystkim robotnikom wydawać będzie tanie, a przytem smaczne i pożywne obiady. Praca nad uruchomieniem kuchni jest już na ukończeniu.

Na prośbę robotników już od szeregu tygodni wprowadzone są **bezpłatne kursy języka niemieckiego**, które cieszą się wśród załogi wielkiem powodzeniem. Podczas przeglądu fabryki uderza przedewszystkiem harmonja między kierownictwem a robotnikami, oparta na wzajemnym szacunku i poważaniu.

Górnośląski Syndykat Węgla Kamiennego uruchomił biuro centralne w Danzig.

(h) Górnośląski Syndykat (centrala Berlin) uruchomił dla portu w Danzig i Gottenhafen biuro z siedzibą w Danzig, które ma za zadanie wszelkie sprawy związane z przeładowaniem węgla Syndykatu o ile dotyczą portu w Danzig i Gottenhafen jednolicie kierować i załatwiać.

Tem samem eksport węgla Syndykatu przez powyższe porty oparto na pewnych podstawach. Jednocześnie przekazuje się zarządowi portu odpowiedni udział w eksporcie węgla Syndykatu.

20.000 RM. kary za przekroczenie cen.

(h) Regierungspresident Kattowitz jako urząd kontroli cen nałożył na fabrykę czekolady i cukrów „Delicja" w Rybniku karę w wysokości 20.000 RM. Firma dopuszczała się ustawicznych przekroczeń obowiązujących cen. Oprócz tego nałożono jeszcze na właścicieli przedsiębiorstwa Braci Emila i Alfreda Kartz'ów karę w wysokości 1000 RM.

* * *

Polizeipräsident Kattowitz górnośląskiego obszaru przemysłowego ukarał właścicielkę sklepu artykułów spożywczych Sosnowitz wysoką karą pieniężną, ponieważ sprzedawała mydło po cenach lichwiarskich.

Areasztowanie włamywacza.

(h) Policja w Kazimierzu zaaresztowała i odstawiła do więzienia sądowego w Sosnowitz ślusarza Władysława Kaczmarka, oraz robotników Zygmunta Ptaka i Lucjana Myszkowskiego. Wszyscy zamieszkali w Kazimierzu.

Wykorzystując ciemności ukryli się w urzędzie pocztowym aż do zamknięcia poczty, celem dokonania włamania. Na skutek powstałych przy wyważeniu drzwi szmerów zauważeni zostali przez urzędnika pocztowego, który zaalarmował policję. Wszyscy trzej przyznali się, że w nocy dnia 10 bm. w tym samym budynku w tych samych warunkach skradli trzy cetnary ziemniaków.

Bezwzględna walka z bandytami.

(h) W związku z grasowaniem zawodowych zbrodniarzy i włamywaczy na terenie obszarów wschodnich donoszą ze źródła miarodajnego:

W ostatnim czasie bandy zawodowych zbrodniarzy dokonały szeregu zbrojnych napadów rabunkowych, zarówno na Niemców jak i na Polaków. Bezczelność tych band posunęła się tak daleko, że zaatakowano z bronią w ręku niemieckich urzędników policyjnych jak i inne osoby o charakterze urzędowym. Zbrodniarzy tych, którzy również zagrażają mieniu i życiu polskich mieszkańców, należy za wszelką cenę unieszkodliwić. Środki przedsięwzięte w tym kierunku są ostre i bezwzględne. W poszczególnych wypadkach zastosowano już najsurowsze kary.

Ludność działa wyłącznie we własnym interesie, jeśli popiera akcję władz policyjnych, zdążających do wykrycia kryjówek zbrodniarzy, oaz do wyświetlenia dokonanych zbrodni. **Wszyscy obowiązani są współpracować z policją, aby wytropić zbrodniarzy.** Kto natomiast owe męty spo[...]zne ukrywa, względnie pomaga w ich zbrodniczych zamierzeniach, staje się współwinnym i spodziewać się może najcięższych kar.

Napad rabunkowy w pow. będzińskim.

(h) W jednej z ostatnich nocy trzech uzbrojonych i zamaskowanych bandytów dokonało krwawego napadu rabunkowego w miejscowości Bobrownik pow. będzińskiego. Podczas gdy dwóch uzbrojonych bandytów wtargnęło do domu robotnika, w którym obecna była tylko jego żona i syn w wieku szkolnym, trzeci pilnował domu od zewnątrz.

Chłopcu udało się wyskoczyć z okna i pomimo strzałów uciec, aby przyprowadzić pomoc. W międzyczasie bandyci domagali się od przerażonej kobiety wydania im pieniędzy. Gdy zapewniała, iż nie posiada w domu pieniędzy, bito ją tak długo, aż wskazała kryjówkę, w której znajdowało się 570 RM. Z tym łupem bandyci zbiegli.

Podjęty natychmiast przez policję pościg doprowadził do ujęcia dwóch bandytów, trzeci jeszcze się ukrywa. Dla ludności wiejskiej, zyjącej zdala od większych skupisk ludzkich, fakt ten będzie ostrzeżeniem, że nie należy w domu przechowywać większych sum pieniężnych. O wiele bezpieczniejsze jest oddanie swych pieniędzy do kasy, gwarantującej pełne bezpieczeństwo.

Nie pijcie surowej wody!

(h) Ze źródła miarodajnego donoszą: Zwraca się ludności miasta Sosnowitz uwagę, że wprowadzone w ostatnim czasie badania wykazały, że obecnie na terenie m. Sosnowitz **woda w stanie surowym jest niezdatna do picia.**

Celem uniknięcia ewentualnych chorób poleca się przeto wodę przed spożyciem przegotować. Przestrzeganie tego środka ostrożności leży wyłącznie w interesie ludności.

Naczelny redaktor: Leopold Reischer. Redaktor odpow.: Bruno Hamann. Redakcja: Kattowitz, Emmastr. 12, tel. 329-45. — Administracja: Józef [...]ki, Sosnowitz, Hauptstrasse 23. tel. 612-24. Oddziały: Bendzin, Hallenstrasse 1, Dabrowa, Hauptstrasse 6, Zawiercie, Adolf-Hitlerstrasse 2.

Pierwsze rozporządzenie

w przedmiocie działalności stowarzyszeń.

Na mocy upoważnienia udzielonego mi rozporządzeniem des Oberbefehlshaber im Grenzabschnitt Süd (Militärbefehlshaber Krakau) z dnia 23. 10. 1939 r. o prawie wydania rozporządzeń przez komisarzy wiejskich w Bendzin, Chrzanów, Krakau Land, Olkusch, Saybusch, Tschenstochau, Wadowitz, Zawiercie i komisarzy miejskich w Sosnowitz i Tschenstochau wprowadzonym zostaje niniejszym w życie na obszarze powiatu Bendzin następujące niżej podane Pierwsze Rozporządzenie byłego Chef der Zivilverwaltung des Abschnittes Oberschlesien o działalności stowarzyszeń z dnia 2 października 1939 z tym znaczeniem, że

I. Der Regierungspräsident Kattowitz, jako zastępca prawny byłego Chef der Zivilverwaltung odcinka Oberschlesien jest uprawniony do odstąpienia nadanych mu tym rozporządzeniem uprawnień i kompetencyj, a to w całości lub części dem Landrat des Kreises Bendzin.

II. Wnioski po myśli § 4 tegoż rozporządzenia kierować należy w terminie do dnia 15. kwietnia 1940 do Regierungspräsident Kattowitz.

Rozporządzenie w przedmiocie działalności stowarzyszeń.

§ 1

Wszystkie na obszarze odcinka Oberschlesien istniejące i polskiemu prawu o stowarzyszeniach podlegające organizacje, zaprzestać winne z natychmiastową mocą obowiązującą wszelkie działalności.

§ 2

Wszelkie mienie organizacji tych uznaje się z natychmiastową mocą za zajęte i zabezpieczone.

§ 3

Czynności prawne (zbycie itd.) osób uprawnionych dotychczas do zastępowania tych organizacyj są wzbronione i bezskuteczne. Osoby, które przechowują wzgl. w jakiejkolwiek bądź innej formie posiadają majątek takiej organizacji winne wygotować spis wszystkich przedmiotów majątkowych i przedłożyć ten spis niezwłocznie właściwej władzy gminnej.

§ 4

1. Przepisy paragr. 1—3 nie mają zastosowania do organizacyj niemieckich, ktore uzyskały od Chef der Zivilverwaltung zezwolenie na ich dalszą działalność.

2. Wnioski odnośne kierować należy w terminie do dnia 1. listopada 1939 wraz z załączonym statutem do Chefa der Zivilverwaltung Abschnitt Oberschlesien.

§ 5

Stowarzyszenia kościelne kontynuować mogą swoją działalność jedynie o tyle, o ile działalność ta służy celom nabożeństwa.

§ 6

Istniejące stowarzyszenia straży pożarnej kontynuować mogą swoją działalność jedynie o tyle, o ile działalność ta konieczną jest dla celów odwrócenia niebezpieczeństwa i szkód.

§ 7

1. Der Chef der Zivilverwaltung ustanowić może dla wszystkich organizacyj objętych niniejszym rozporządzeniem zarządców komisarycznych. Ustanowienie dokonywa się przez wręczenie dokumentu nominacyjnego.

2. Zarządca komisaryczny postępować winien według udzielonych mu szczególnych wskazówek.

§ 8

Zarządca komisaryczny donieść winien o swym ustanowieniu — w miarę potrzeby władzom, którym powierzonem zostało prowadzenie ksiąg publicznych (księga gruntowa, rejestr stowarzyszenia itd.). Władze też dokonywać winne z urzędu wpisu ustanowienia zarządcy komisarycznego oraz wszelkich przedsięwziętych przez niego, a wymagających wpisu aktów prawnych. Wpisy te są wolne od opłat.

§ 9

1. Zarządca komisaryczny upoważniony jest do wszelkich sądowych i pozasądowych działań prawnych, z odnośnym zarządem związanych. Ustanowienie zarządcą komisarycznym zastępuje w tym zakresie każde ustawowo wymagane pełnomocnictwo szczególne.

2. Zarządca komisaryczny ma prawo za poprzedniem uzyskaniem upoważnienia ze strony Chefa der Zivilverwaltung

a) zbywać lub obciążać nieruchomości,

b) odnośną organizację rozwiązać, przekształcić w inną organizację, zmienić jej cel przeznaczenia lub nadać jej formę prawną jak też przedsiębrać wszelkie ku temu potrzebne działania prawne.

§ 10

1. Zarządca komisaryczny zobowiązany jest przy wykonywaniu zarządu do starannosci uczciwego zarządcy. Jest on wobec Chefa der Zivilverwaltung odpowiedzialny za wszelkie wskutek naruszenia tego obowiązku powstałe szkody oraz podlega jego nadzorowi, może być każdej chwili odwołany i winien temuż udzielać każdorazowo wszelkich potrzebnych informacyj, jak też winien w braku odmiennych postanowień, składać sprawozdanie odnośne swej działalności z upływem każdego miesiąca od swego ustanowienia i to bez jakichkolwiek wezwań.

2. Ewentualne wynagrodzenie zarządcy komisarycznego oraz wysokość jego wydatków podlegających zwrotowi ustala Chef der Zivilverwaltung.

§ 11

Przepisy niniejszego rozporządzenia znajdują zastosowanie również do zarządców komisarycznych, ustanowionych przez Chefa der Zivilverwaltung bez powołania się na niniejsze rozporządzenie.

§ 12

Przeciwdziałania niniejszemu rozporządzeniu podlegają karze ciężkiego więzienia względnie więzienia do lat 15-tu. W wypadkach szczególnie małej wagi orzeczoną być może kara aresztu do 6 tygodni, wzgl. grzywna.

Kattowitz, den 2. Oktober 1939.

Abschnitt Oberschlesien.
Chef der Ziviverwaltung:
O. Fitzner.

Ogłoszono:
Bendzin, den 30. 3. 1940.
Der Bürgermeister.

Norwegja — kraj fiordów

Krajobraz. — Dzieje stolicy. — Tronthiem. — Bergen.

Fragment portu w Bergen.

Krajobraz Norwegji musi każdego zachwycić. Panuje tam niezmierna rozmaitość: widzimy niebosiężne szczyty pokryte wiecznym śniegiem, widzimy niedostępne skały, przepiękne jeziora i zatoki, wciskające się głęboko wgłąb lądu, podziwiamy **cudowne wodospady.** Powierzchnia Norwegji wynosi 323.793 km. kw. prócz Szpicbergen o powierzchni 39.500 km. kw. i wyspy J. Mayena 413 km. kw.

Norwegja liczy **niewiele ponad 3 miljony mieszkańców.** Niezmiernie charakterystycznemi i ciekawemi **są skaliste wybrzeża** silnie rozczłonkowane, przez **głęboko w ląd wciskające się fjordy.** Jeżeli rozłożymy przed sobą mapę Norwegji, ujrzymy, że całe jej zachodnie i południowe wybrzeże przedstawia linję nieregularną, **do żadnego kraju w Europie niepodobną.** Linja ta przybiera najdziwaczniejsze kształty, wciska się w ląd głęboko, i dzieli go na części poszarpane. Drogami, które wskazują nam na mapach te linje, morze przedostało się do tego kraju, tworząc zatoki, noszące nazwę fjordów. Skutkiem tego wybrzeże Norwegji wydłuża się niezmiernie i jest siedem razy dłuższe, niż byłoby, gdyby przyroda nie spłatała tu takiego nadzwyczajnego i niespotykanego gdzieindziej figla. Ciekawem jest, **że fiordy te są bez porównania głębsze od morza.**

W Norwegji spotykamy **liczne rzeki i głębokie jeziora,** których powierzchnia obejmuje 7.694 km. kw. Jezioro Miösen zwane „wewnętrznem morzem Norwegji“, jest olbrzymim zbiornikiem wody, o długości 100 km. a szerokości dochodzącej miejscami do 15 km.

Lasy iglaste zajmują 22.3% obszaru, role i ogrody 0.8%, łąki i pastwiska 6.8%, a nieużytki 70 proc.

W Norwegji uprawia się owies, żyto i jęczmień.

Ludność trudni się chowem bydła i rybołówstwem, które właściwie jest podstawą bytu. Na szeroką skalę rozwinięty jest **przemysł drzewny i papiernictwo.**

Pozatem znajdują się tam nieznaczne pokłady rudy żelaznej, srebra, kobaltu i miedzi. **Flota handlowa Norwegji zajmuje czwarte miejsce na świecie.**

Od roku 1397 **Norwegja była połączona z Szwecją i Danją** t. zw. Unją kalmarską, a w roku 1905 ogłosiła się niepodległem państwem. Stolicą państwa jest Krystiania, której od 1934 roku przywrócono pierwotną nazwę Oslo.

W przeciwieństwie do stolic europejskich Oslo jest prawie dzieckiem. Metryka odnosi wprawdzie chwilę jego narodzin do roku 1624, ale pożary, jakie trzykrotnie niszczyły to miasto, nie pozwoliły rozwinąć mu się, tak, że **jeszcze w roku 1815 liczyło ono zaledwie 11.000 mieszkańców.** Od tego czasu dopiero zaczyna się jego wzrost. W roku 1855 statystyka wykazuje w jego murach już 32.000, w 1885 r. 131.000, a w r. 1895 już 183.000 mieszkańców.

Jako miasto młode i rosnące tak szybko, ma Oslo wiele cech miasta amerykańskiego. Ulice przeważnie proste i długie, domy wysokie, wszystkie niemal podobne do siebie, jak kolumny żołnierzy.

Choć Oslo jest nowem miastem, nie neguje to wcale faktu, że dawniej była tam osada. Owszem, około roku 1050 Harald Srogi upodobał sobie te nadmorskie strony i zbudował tu naprzód zamek, potem gród. Grodowi nadał **nazwę Oslo, które dopiero Krystjan IV duński wskrzesił i nadał mu swe imię.**

Oslo położone nad morzem, a raczej nad głęboko w ląd wciśniętym fjordem, słynie z wielkiego handlu przymorskiego. Wywozi się stąd zagranicę śledzie, drzewo, zapałki, piwo, lód itd. Charakterystyczną cechą pozostanie to, że

na ulicach miasta panuje przeważnie cisza.

Choć statki krążą w różnych kierunkach, choć robotnicy i majstrowie kręcą się po mieście, nie znać tu jednak tej gorączki, jaka cechuje inne porty.

W stolicy Norwegji muszą zwrócić uwagę każdego pomniki dwu najsławniejszych pisarzy: **Björnsona i Ibsena.** Stoją na skromnych kamiennych postawach, w długich surdutach, zwróceni twarzą w stronę miasta, dumni zapewne z tego, że już im za życia wdzięczni rodacy przynieśli w darze to, co się zazwyczaj dopiero po śmierci wielkim ludziom daje.

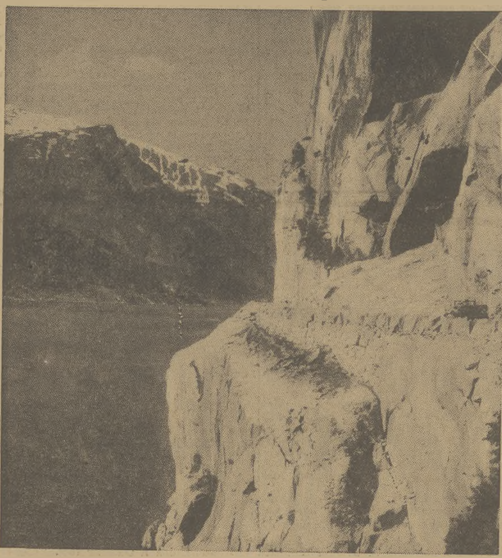
Stara piosenka norweska powiada, że **„w Tronthiem dobrze jest spędzić choćiażby jedną chwilkę“.**

Jest to dawna stolica kraju, **miejsce koronacyjne królów,** gdzie znajduje się **najwspanialsza w całej Skandynawji katedra.** Miasto to jest jedyne w swoim rodzaju, gdyż całe niemal jest zbudowane z drzewa.

Tem, czem jest Upsala dla Szwecji, tem **dla Norwegji jest Tronthiem.** Tu byli obierani i koronowani pierwsi jej królowie, stąd planowano napady rozbójnicze, przejmujące postrachem cały zachód, tu był **grób świętego Olafa.** Jedna rzecz musi każdego uderzyć w tem ciekawem mieście. Jak na okręcie przymocowane są do pokładu sznury dla ratowania pasażerów, gdy ma zatonąć, tak i tu **przy ścianie każdego domu znajduje się lina,** która daje pewność, że chociażby schody przemieniły się w popiół, nie zostanie się żywcem spalonym.

Widok na fiord Hardanger.

Charakterystyczny krajobraz norweskich fiordów.

U wjazdu do portu Sognez w Norwegji.

Wieśniak norweski z córką w świątecznych strojach.

Tronthiem jest największem miastem dalekiej północy.

Miasto to otacza z trzech stron rzeka Nid. Rodzicem tej rzeki jest **jezioro Selbo,** niezbyt duże i niezbyt od miasta odległe. Nid łączy jezioro z oceanem, a ponieważ leży na wysokości 160 m ponad jego poziomem, przeto nie łączy się w łatwy i gładki sposób. Rzeka tworzy tu dwa wodospady, jeden wysoki na 32 m, a drugi na 23 m. Oba te wodospady noszą miano „Lerfos“. **Przy wodospadach doznaje się dziwnego uczucia.** Człowiekowi wydaje się, jakby miljardy młotów uderzały jednocześnie o miljardy kowadeł i uderzając rozbijały je. Zdaje się, że wszystko pryska dokoła, że coś gra piekielną melodję nietylko w głowie, ale i pod nogami, że to nie wodospad jęczy, ale jęczy ziemia cała i że ta ziemia rozpadnie się pod stopami.

Lerfos dawniej był większym. W roku 1900 miasto Tronthiem **postanowiło zaprowadzić u siebie prąd elektryczny i wykorzystać olbrzymią siłę wody.** Zwrócito się do niemieckiej firmy „Siemens i Halske“ w Charlottenburgu, z propozycją wybudowania elektrowni.

Dzięki wybudowanej elektrowni miasto otrzymało prąd elektryczny dla oświetlania, poruszania motorów i tramwajów elektrycznych.

Bergen jest najstarszem miastem Norwegji.

Nie było jeszcze na świecie Krystjanji, Tronthiem znany był pod inną nazwą, a Bergen **już słynął jako jeden z najpotężniejszych grodów Hanzy,** otwierał gościnnie ruchliwe swoje przystanie okrętom wszystkich narodów. Miasto to w połowie ryb nie ustępuje żadnemu norweskiemu grodowi. Tu się ich sprzedaje najwięcej i jeśli nie każdy, kto tu żyje, zawdzięcza im swoją egzystencję, **każdy natomiast o handel ich ociera się w większym lub mniejszym stopniu.** Norwegowie zowią Bergen miastem **na Siedmiu Pagórkach,** niby Rzym.

Jedna z dzielnic Bergenu, w której mieszczą się olbrzymie magazyny, ma **charakterystyczne wspomnienie. Zamieszkującym ją niegdyś kupcom prawo nie dozwalało się żenić.** Sprawa ta nie jest dotychczas dostatecznie wyświetlona, w każdym razie przez dosyć długi okres czasu kupcy **żyli tu w celibacie,** zadawalając się kuflem, fajką i pracą. W okolicach Bergenu można spotkać nie topniejące nigdy śniegi i lodowce, skaliste szczyty, których nie dotknęła ludzka stopa, porozlewane szerokie jeziora i lasy rozpościerające się na szerokich przestrzeniach. Białego całunu śniegu nie potrafiło tu zdjąć nigdy słońce.

WESOŁY KĄCIK.

TYLKO...

Stara dama, wręczając drobny datek pieniężny żebrakowi, który stał pod kościołem z małym chłopcem, mówi:

— Ale to nie dobrze, że waszemu synowi dajecie zły przykład i uczycie go żebrać.

— To nie mój syn, proszę dobrodziejki... to mój uczeń.

NIEPOPRAWNY.

Żona: Że też ty to piwsko wlewasz w siebie, jedno po drugiem!... Powinieneś przecie pamiętać o swem zdrowiu.

Mąż: Masz słuszność, a więc: „na zdrowie“!

ZUPEŁNIE WYSTARCZY.

Dama: — Jeszcze nigdy nie słyszałam, żeby były na świecie brzuchomówczynie.

Żonaty pan: — Ale proszę pani, kobiety i bez tego są aż nadto gadatliwe.